

Sbírka soudních rozhodnutí

USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (osmého senátu)

3. dubna 2014*

„Řízení o předběžné otázce — Směrnice 93/13/EHS — Použitelnost z hlediska časové působnosti — Skutečnosti nastalé před přistoupením Slovenské republiky k Evropské unii — Zjevný nedostatek pravomoci Soudního dvora“

Ve věci C-153/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Okresného soudu Bardejov (Slovensko) ze dne 15. února 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 26. března 2013, v řízení

Pohotovosť s. r. o.

proti

Jánu Sorokovi,

za přítomnosti:

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS,

SOUDNÍ DVŮR (osmý senát),

ve složení C. G. Fernlund, předseda senátu, A. Ó Caoimh a C. Toader (zpravodajka), soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Slovenskou republiku B. Ricziovou, jako zmocněnkyní,
- za Evropskou komisi A. Tokárem a M. van Beekem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout usnesením s odůvodněním v souladu s čl. 53 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora,

vydává toto

* Jednací jazyk: slovenština.

Usnesení

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 6 a 7 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288), ve spojení s články 38 a 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Pohotovost' s.r.o. (dále jen „Pohotovost'“) a J. Sorokou ve věci vymáhání částky, kterou dotyčný dluží na základě smlouvy o spotřebitelském úvěru, jež mu poskytla společnost Pohotovost'.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 3 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví:

„Smluvní podmínka [klauzule], která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou [zneužívající], jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti [požadavkem dobré víry] způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.“

- 4 Článek 6 odst. 1 této směrnice zní:

„Členské státy stanoví, že nepřiměřené podmínky [zneužívající klauzule] použité ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotýcných nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí].“

- 5 Článek 7 uvedené směrnice zní:

„1. Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a konkurentů existovaly přiměřené a účinné prostředky zabráňující dalšímu používání nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí] ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.

2. Prostředky uvedené v odstavci 1 musí obsahovat ustanovení, podle nichž osoby nebo organizace, které mají podle vnitrostátních právních předpisů oprávněný zájem na ochraně spotřebitelů, mohou požádat v souladu s vnitrostátními právními předpisy soud nebo příslušné správní orgány o rozhodnutí, zda smluvní podmínky [klauzule] sepsané pro obecné použití jsou nepřiměřené [zneužívající], aby tak mohly použít vhodné a účinné prostředky k zabránění dalšímu použití takových podmínek [klauzulí].

3. S náležitým ohledem na vnitrostátní právní předpisy mohou být zákonné opravné prostředky uvedené v odstavci 2 zaměřeny odděleně nebo společně proti řadě prodávajících nebo poskytovatelů z téhož hospodářského odvětví nebo jejich sdružením používajícím stejné obecné smluvní podmínky nebo podobné podmínky nebo doporučujícím jejich použití.“

- 6 Článek 8 směrnice 93/13 stanoví:

„Členské státy mohou přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou v oblasti působnosti této směrnice, aby zajistily nejvyšší [vyšší] stupeň ochrany spotřebitele.“

Slovenské právo

- 7 Ustanovení § 93 odst. 2 občanského soudního řádu (Občiansky súdny poriadok) stanoví:
- „Jako vedlejší účastník se může kromě navrhovatele nebo odpůrce zúčastnit řízení i právnická osoba, předmětem jejíž činnosti je ochrana práv podle zvláštního předpisu [...]“
- 8 Ustanovení § 251 odst. 4 tohoto řádu zní:
- „Na výkon rozhodnutí a exekuční řízení podle zvláštního předpisu [...] se použijí ustanovení předcházejících částí, nestanoví-li tento zvláštní předpis jinak. Rozhoduje se však vždy usnesením.“
- 9 Ustanovení § 37 odst. 1 exekučního řádu zní:
- „Účastníky řízení jsou oprávněný a povinný; jiné osoby jsou účastníky pouze té části řízení, v níž jim toto postavení přiznává tento zákon. Rozhoduje-li soud o nákladech exekuce, je účastníkem řízení i pověřený exekutor.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 10 Dne 10. prosince 2002 poskytla společnost Pohotovost' J. Sorokovi spotřebitelský úvěr ve výši 10 000 slovenských korun (SKK) (332 eur). Tato smlouva též obsahovala předformulované zplnomocnění dlužníka pro T. Kušníra, advokáta společnosti Pohotovost'.
- 11 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že uvedená smlouva o úvěru neuváděla roční procentní sazbu nákladů (RPSN) a že kromě jiného obsahovala ustanovení o smluvní pokutě na denním základě ve výši 0,25 %, což odpovídá roční pokutě ve výši 91,25 %.
- 12 Dne 27. března 2003 osvědčil notář prohlášení o uznání dluhu plynoucího z této smlouvy, jež jménem dotyčného spotřebitele učinil p. Paiček, který byl k tomu zmocněn týměž advokátem, T. Kušnírem.
- 13 Na základě tohoto notářského zápisu, který podle slovenského práva představuje exekuční titul, podala společnost Pohotovost' dne 26. května 2003 exekuční návrh k vymožení své pohledávky. Dne 24. června 2003 Okresný súd Bardejov v plném rozsahu pověřil exekutora výkonem exekuce k vymožení částky 474,01 eur.
- 14 Dne 19. srpna 2011 podalo Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS (dále jen „Združenie HOOS“) návrh na vstup do exekučního řízení proti J. Sorokovi jako vedlejší účastník. Dne 3. dubna 2012 předkládající soud návrh na vedlejší účastenství tohoto sdružení zamítl z důvodu, že vedlejší účastenství třetí osoby je možné pouze v rámci sporného řízení a v rámci exekučního řízení možné není.
- 15 Dne 16. dubna 2012 podalo Združenie HOOS proti tomuto rozhodnutí odvolání, v němž poukázalo na to, že vyloučení vedlejšího účastenství třetí osoby v řízeních, ve kterých se exekuční návrh zakládá na rozhodčím nálezů nebo na notářském zápisu, je nezákonné.
- 16 Dne 19. dubna 2012 vydal předkládající soud usnesení o zastavení exekuce z důvodu, že notářský zápis není vykonatelný, neboť jej podepsala jedna a táž osoba, která zastupovala jak věřitele, tak dlužníka, což podle tohoto soudu není v souladu s příslušnými slovenskými právními předpisy, zejména s § 22 odst. 2 občanského zákona.

- 17 Předkládající soud, k němuž společnost Pohotovost' podala dne 7. června 2012 odvolání proti tomuto usnesení o zastavení exekuce, ve svém rozhodnutí uvádí, že ve věcech, v nichž je odpůrce bezdomovec, což je zřejmě případ J. Soroky, by bylo vhodné připustit vedlejší účastenství Združenie HOOS, a to tím spíše že uvedené sdružení je v projednávané věci ochotno tak učinit s cílem bránit zájmy dotyčného. Tento soud dále uvádí, že Nejvyšší soud Slovenskej republiky v rozhodnutí vydaném dne 10. října 2012 v jiné věci shledal, že vedlejší účastenství třetí osoby je přípustné jen ve sporných řízeních a že v exekučních řízeních, která takovou povahu nemají, vedlejší účastenství přípustné není. Jeden z členů senátu Nejvyššího soudu Slovenskej republiky však v tomto usnesení vyjádřil odlišné stanovisko, že vedlejší účastenství třetí osoby nepřichází v úvahu pro celé exekuční řízení, přesto však by mělo být připuštěno ve vztahu k některým jeho částem.
- 18 Předkládající soud z toho vyvodil závěr, že podle judikatury Nejvyššího soudu Slovenskej republiky by návrh na vstup Združenie HOOS do řízení jako vedlejší účastník měl být zamítnut. Tento soud si však klade otázku ohledně slučitelnosti uvedené judikatury s ustanoveními směrnice 93/13.
- 19 Za těchto podmínek se Okresný soud Bardejov rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Má se směrnice [93/13] ve spojení s články 47 a 38 [Listiny] vykládat v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, která neumožňuje vedlejší účastenství právnické osobě určené na ochranu práv spotřebitelů v soudním exekučním řízení na ochranu spotřebitele, proti kterému se vede exekuce na vymození pohledávky ze spotřebitelské smlouvy a spotřebitel není zastoupený advokátem?
- 2) Má se právo Evropské unie uvedené v otázce 1 vykládat tak, že základní právo na soudní ochranu spotřebitele a vedlejšího účastníka v článku 47 [Listiny] se poruší, pokud se v soudním exekučním řízení nepřipustí vedlejší účastenství právnické osobě určené na ochranu práv spotřebitelů a spotřebitel není zastoupený advokátem?“

Řízení před Soudním dvorem

- 20 Dopisem ze dne 4. července 2013 oznámila společnost Pohotovost' Soudnímu dvoru, že dne 26. března 2013 vzala své odvolání zpět a že podle vnitrostátního práva je předkládající soud povinen zastavit řízení. Usnesení o zastavení exekuce, které tento soud vydal dne 19. dubna 2012, tedy nabylo právní moci.
- 21 Na výzvu Soudního dvora, aby mu potvrdil, že nadále projednává spor v původním řízení, a aby mu sdělil, zda za těchto okolností trvá na této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, předkládající soud v dopise ze dne 3. prosince 2013 uvedl, že Krajský soud v Prešove usnesením ze dne 31. října 2013 zrušil usnesení ze dne 3. dubna 2012, kterým byl zamítnut návrh Združenie HOOS na vstup do řízení jako vedlejší účastník, a věc mu vrátil, a dále rozhodl o zastavení řízení o odvolání podaném společností Pohotovost' proti usnesení ze dne 19. dubna 2012 o zastavení exekuce. Za těchto okolností předkládající soud uvedl, že považuje odpověď na předběžné otázky za nezbytnou pro vyřešení otázky vedlejšího účastenství v exekučním řízení, a že tedy trvá na své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

K pravomoci Soudního dvora

- 22 Podle čl. 53 odst. 2 svého jednacího řádu může Soudní dvůr v případě zjevného nedostatku pravomoci nebo zjevné nepřislušnosti k projednání určité věci po vyslechnutí generálního advokáta kdykoli rozhodnout usnesením s odůvodněním, aniž by pokračoval v řízení. Toto ustanovení je třeba uplatnit v projednávané věci.

- 23 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že jediná smlouva o úvěru dotčená v původním řízení byla uzavřena dne 10. prosince 2002, tedy před 1. květnem 2004, kdy Slovenská republika přistoupila k Evropské unii.
- 24 Jak poukázala Evropská komise ve svém písemném vyjádření, Soudní dvůr má v souladu se svojí ustálenou judikaturou pravomoc vykládat unijní právo, pouze pokud jde o jeho použití v členském státě ode dne jeho přistoupení k Unii (viz rozsudky Ynos, C-302/04, EU:C:2006:9, bod 36; Telefónica O2 Czech Republic, C-64/06, EU:C:2007:348, body 22 a 23; CIBA, C-96/08, EU:C:2010:185, bod 14, jakož i usnesení Semerdžev, C-32/10, EU:C:2011:288, bod 25). Soudní dvůr ostatně tuto judikaturu již uplatnil ve vztahu k žádosti o výklad směrnice 93/13 v souvislosti se smlouvou o spotřebitelském úvěru uzavřenou před přistoupením Slovenské republiky (usnesení SKP, C-433/11, EU:C:2012:702, bod 36).
- 25 Z toho plyne, že na základě čl. 53 odst. 2 jednacího řádu Soudní dvůr zjevně nemá pravomoc k podání odpovědi na otázky, které položil Okresný soud Bardejov.

K nákladům řízení

- 26 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (osmý senát) rozhodl takto:

Soudní dvůr Evropské unie zjevně nemá pravomoc k podání odpovědi na otázky, které položil Okresný soud Bardejov (Slovensko) v rozhodnutí ze dne 15. února 2013.

Podpisy.